

Zalán Tibor - Huzella Péter

Eger kis csillagai

- zenés játék -

Szereplők:

Jancsi - a „magyar csapat” vezére

Ferkó - a „török csapat” vezére

Panna - cigánylány, Jancsi szerelme

Gáspár - Panka öccse

Huszka - verekedős fiú

Jankovics - félénk fiú

Piroska - árva lány

Pinke bácsi - galambász

Dobó - várkapitány

Török - kém

Csizmadia - áruló

Gyerekek, törökök...

Kis falucska Eger közelében. Ide rejtették el a gyermekeket és az öregeket. A gyerekek összefogódzva táncolnak, énekelnek.

*Ezerötszázötvenkettő őszére
Jön a török mint a sáska, Egerre,
a nagy macska rá a kicsiny egérre,
feni fogát veszettül a szegényre.*

*Feketéllik tőlük most a föld s az ég,
Elegendő lesz-e itt a vitézség,
Eger vára, kereszténység záloga,
rajtad isten szeme vagy az ostora?*

*A várfokról Dobó István alánéz,
háta mögött kétezernyi jó vitéz,
tekintete túlsiklik a dombokon,
elmereng az eljövendő harcokon.*

*Ferdinándtól elkelne a segítség,
a császárnak pár ezer fő semmiség,
mégsem küldi a felmentő seregét,
Eger népe, védd magad, vagy elvesztél!*

*Fönt a várban sűrög asszony és férfi,
készül a nagy ütközetre mindenki,
a gyermekeket a dombok elrejtik,
janicsárnak őket el nem vihetik.*

*Megdördülnek mint az egek, az ágyúk,
nem egy ágyú, de mindjárt vagy hatszázhusz,
töri a sok vad golyó a falakat,
Eger vára, te belőled mi marad?*

*Kinek szíve helyén van, az nem fél most,
féljen, aki a hazára rontást hoz,
a török már éjjel-nappal falat bont,
de csak követ, és nem magyar szívet ront.*

*Rejtett völgyben hírre vár a gyerekhad,
édesanyánk, édesapánk odavagy,
véded a várt, véded magyar hazánkat,
fent trónoló Boldogasszony anyánkat.*

*Megsegít ő minket, ha kell erővel,
elbírunk így a roppant túlerővel,
hősi nevünk megbír minden idővel,
s fenn marad a csillagos nagy egekkel.*

Fönt a várban megdördülnek az ágyúk. A gyerekek szétfutnak, csak a nagyobbacsókák maradnak a színen.

PANNA

Megint kezdi a török az ágyúzást, csapna belé a mennykő!

JANCSI

Nem kell félni ettől, Panna. Még csak játszkódik a török. Ha megunja Dobó a várban, majd kicsap rájuk.

HUSZKA Bizony, hogy kicsap a bitangokra, Jancsi. Aztán tovább borotválja a kopasz fejüket, a keservüket!

JANKOVICS Csak kapnék egyet is a kezem közé! Mit a kezem közé, a fogam közé. Megráznám, mint Kinizsi a malomkövet. Adsza egy törököt, menten kettéharapom!

HUSZKA Nézzétek, milyen nagy hős lett ez a Jankovics! Ha meg jönne a török, a nadrágját is elhagyná, úgy szaladna előle, a keservit.

JANKOVICS Utána szaladnék, te mamlasz, mert ha a török szemtől szemben állana velem, hát úgy rá hoznám a frászt, hogy a Boszporuszig szaladna egyetlen megállás nélkül.

FERKÓ No, azért most csak melege lehet édesapánknak!

JANCSI Nem ijednek meg ők egy kis zenebonától. Nagyobb a füstje, mint a lángja ennek a puffogatásnak.

HUSZKA Két napja tart. Szeretheti a török a puffogatást, ha még mindig nem hagyta abba, a keservit.

PANNA Tarthat ez száz napig is, te Huszka, akkor sem törik meg a falakat golyóval.

JANKOVICS Oszt lányok ebbe pedig ne szóljanak bele... a keservit.

PANNA Miért ne szólnék bele? Az én apám is fent van a várvédők között.

JANKOVICS A te apád! Nem a várat menti az, hanem a saját bőrét! Azt hallom, az üstfoltozó cigányok egy-egy vak lóért vállalták el az ostromot.

PANNA Rosszul hallottad! A te apád meg inkább elfutamodott, Jankovics, amikor hallotta, hogy Abonymál a török, mintsem a várba fölmenjen, akár egy vak lóért is, kockáztatni a bőrét.

JANKOVICS Az én apám beteg ember, Panna, nem gyáva. Oszt kellett neki menni a tüdejét kúraltatni.

PANNA Úgy tudom, hogy a tüdő kúrálására mostanság a legjobb a puska-porszag! Abból meg bőven van a várfalakon, meg a völgyben.

JANCSI Legyetek veszteg! Nincs elég bajunk a civakodás nélkül is?

FERKÓ Mi bajunk van? Van mit ennünk, adja gyümölcsét az erdő. Van mit innunk, ad friss vizet a patak.

JANKOVICS Na, azért a kamrát se hagyd el, Ferkó! A legjobb bogyónál is többre becsülöm a fél karnyi füstölt kolbászt... a füstösen mosolygó oldalast meg szalonját... hogy a sonkáról már ne is beszéljek... oszt olyan éhes lettem, csakúgy nyelem a nyálat... Meg, akad ott borocska is, veres, mint a vér!

PANNA Halljátok? Fogadjunk, hogy a szégyentelen Jankovics megdézsmálta Pinke bácsi hordóit?

JANKOVICS Csak annyira, hogy ne vegye észre. Édesapám is mindig mondja, épp csak annyi bort kell inni, hogy ne vegyék észre rajtad... Édesapám... Na, mindjárt elfog az érzékenység, ha arra gondolkodok, hogy...

JANCSI Ne érzékenyülj el, hékás! Nekik bezzeg biztosan nincs idejük érzékenykedésre odafent az ágyútűzben!

JANKOVICS Hanem, Jancsi, van ott az egyik nagy hordó mögött valami ajtó... oszt én meg kinyitotta... valami barlang van alatta... vagy mögötte...

PIROSKA Elhallgass! Jön Pinke bácsi, és elpüföl, ha megtudja, hogy a pincéjébe belopóztál!

JANCSI Ideje is van, hogy jöjjön. Hozza a friss híreket a várról!

Öregember jön. A gyerekek körülveszik, előkerülnek az elrejtőzött kisebbek is.

MIND Mi hír, Pinke bácsi? Hát az édesapám? Hát az édesanyám? Üzent-e valamit? Egészségben van-e? Nem kapott sebet a falon? Vágott-e már törököt? Török-e a fal? Hát Dobó, beszélt-e már megint? Hány janicsár fülét csapta le Bornemissza Gergely? Hát Mekksey, féli-e már a török? Kicsaptak-e a pogányra a várból?

PINKE Elég, pulyáim, elég! Egyszerre csak egy beszéljen! Na, üljetek ide, körém, mindent elmondok sorban, amit megtudtam.

MIND Az esküt, az esküt előbb! Azt játsszuk el! Hogy is volt?

PINKE Mit akartok? Miféle esküt?

JANCSI Ej, ne csigázzon már bennünket, Pinke bácsi! Hiszen tudja, mióta olyan szépen elmondta nekünk a várbeliek és Dobó esküjét, azóta a legkedvesebb játékunk az eskümondás...

HUSZKA A verekedés után... a keservit.

PIROSKA Már aki szeret verekedni.

JANKOVICS Lányoknak hallgatás a neve. Örülj, hogy itt vagy.

FERKÓ Jankovics, hagyd a lányokat békén.

JANKOVICS Csak ha ők is békén hagynak bennünket. Menjenek innen!

PANNA Hova menjünk?

HUSZKA Férjhez, férjhez menjetek.

PIROSKA Talán hozzád, te szájhős?

PINKE Hát jó, elmondjuk, ha abbahagytátok a civakodás, elmondjuk megint, *együtt*, az esküt.

HUSZKA Abbahagytuk.

PINKE Aztán, emlékeztek-e még az eskü szövegére?

MIND Hogyne emlékeznénk! Nem lehet azt elfelejteni. Csak járj elől a beszéddel!

PINKE Akkor Dobó a feszületre tette a kezét. A feszület mellett két gyertya égett... Dobó nézte a vitézeit, és így szólt hozzájuk: Esküdjetek velem...

Az Önkormányzat teraszán megjelenik Dobó. Minden szem feléje fordul.

DOBÓ Esküdjetek velem! *(Mondja, de inkább előéneklei az eskü szövegét, a gyerekek vele énekelnek.)*

*Esküszöm az egy élő Istenre,
hogy véretem és életemet a hazáért
és a királyért, az egri vár
védelmére szentelem.
Sem erő, sem fortély
meg nem félemlít.
Sem pénz, sem ígéret
meg nem tántorít.
A vár feladásáról
sem szót nem ejtek,
sem szót nem hallgatok.
Magamat élve
sem a városon belül,
sem a városon kívül
meg nem adom.
A vár védelmében
elejétől végéig
alávetem akaratomat a
nálam feljebb való parancsának.
Isten engem úgy segítjen!*

MIND Most esküdjön Dobó! Most esküdjön Dobó!

PINKE És akkor Dobó így kezdte az esküjét: És most magam is esküszöm...

DOBÓ És most magam is esküszöm. *(Két ujját a feszületre teszi.)* Esküszöm, hogy a vár és az ország védelmére fordítom minden erőmet, minden gondolatomat, minden csepp véretem. Esküszöm, hogy ott leszek minden veszedelemben veletek! Esküszöm, hogy a várat pogány kezére juttatni nem engedem! Sem a várat, sem magamat élve meg nem adom! Föld úgy fogadja be testemet, ég a lelkemet! Az örök Isten taszítson el, ha eskümet meg nem tartanám!

MIND Esküszünk! Esküszünk! Éljen Dobó! Éljen Eger! Éljen Magyarország!

PINKE Bizony, hogy szép eskü volt.

JANCSI Mondja most már a híreket, Pinke bácsi, a híreket!

PINKE Az éjjel Bornemissza Gergely megint kicsapott száz lovassal a pogányra. Dőltek, mint a gabona, ha a kasza rendet vág benne! Nyelvet is fogtak. Veszteségünk nincs.

PANNA Az én apám is ott volt közöttük? Azok között, akik kicsaptak?

JANKOVICS Ott hát. Annak mindenhol ott kell lennie.

PINKE Biztosan ott volt.

HUSZKA Mitől olyan biztos benne, Pinke bácsi?

PINKE Attól, hogy aki fölment harcolni a várba, csakis vitéz ember lehet. A te apád is igazi vitéz, Panna.

HUSZKA Nem vitéz, hanem foltozó cigány... a keservit.

PANNA Becsületes foglalkozás az is, nincs rajta szégyellni való.

PINKE Nincs hát. Becsületes emberek között nincs magyar és cigány, vagy tót vagy oláh, csak ember van... meg ember.

JANCSI Ne törődjön ezekkel az ostobákkal. Mondja, amit tud még!

PINKE A török nagyon mérges. Egyszerre lőnek legalább kétszáz ágyúval! Dobó és a tisztsjei egész nap a falakon járnak, félelem nélkül. Hullanak körülöttük a rettenetes nagy golyók, omlik hajukra a vakolat, de a szemük se rebben. Így mutatnak példát a vitézeiknek.

FERKÓ Hát hajadonfőtt járnak?

PINKE Meleg még nekik ilyenkor a sisak... meg, majd fölveszik, ha komolyra fordul a dolog.

HUSZKA Ennél is komolyabbra? A keservit annak a bitang töröknek. Most már magam is kezdek erősen megharagudni rája.

FERKÓ Hát a király, közeledik-e végre a hadaival?

PINKE Még mindig Győr alatt vesztegel a had. Nem jut el az idáig soha.

JANCSI Akkor mi lesz velünk?

PINKE Az Isten majd csak megsegít bennünket. S ha ő nem, hát segítünk magunkon!

MIND *Az Isten megsegít,
vagy segíünk magunkon,
hiába hogy a török,
itt van a nyakunkon,

kivágjuk népünket
szoros gyűrűjéből,
elűzzük a pogányt
hazánk szép földjéről.

Az Isten megsegít,
vagy segíünk magunkon,
életünk és vérünket
kínáljuk magunktól,*

*amíg itt az ellen,
nem lesz nyugovásunk,
hódító pogánynak
példát így szolgálunk.*

*Az Isten megsegít,
vagy segítünk magunkon,
csak erős hitünkkel
győzhetünk bajunkon.*

*Egymásba fogódzva,
vállunk összevetve
megálljuk helyünket
e szörnyű fergetegbe'.*

- PINKE Aztán, galambot láttatok-e érkezni a tetőre?
- PANNA Mindig ezzel a galambbal jön...
- PIROSKA Végtére is, galambász a Pinke bácsi. Ha nagy leszek, és férjhez megyek, én is galambászhoz megyek... vagy kapitányhoz... de ahhoz nem, mert azt beszorítja a várba a török...
- PINKE Galambot, azt láttatok-e megjönni a tetőre?
- JANKOVICS Hacsak vadgalambot nem.
- HUSZKA Úgy emlékszem, Pinke bácsi bezárta az összes galambját a padlásra.
- PINKE Igaz is. Egy galambász vigyázzon a galambjaira ilyen veszett időkben.
- JANCSI Na akkor, a galamb, amit vár, az kié? Tán a jóistené?
- PINKE Az ember csak a saját galambjait várja vissza - gondolom.
- HUSZKA Ilyen dörgedelembe, amit ez a fránya török művel az ágyúival, a keservit, messze elkerülik a vidéket még a madarak is.
- PINKE De nem az enyéme. Azok visszajönnek, ha várom őket.
- PANNA Honnan várja őket, Pinke bácsi?
- PINKE Jó helyről, Panna.
- PANNA Na, ha nagyon várja őket, és ha tényleg jó helyről jönnek, akkor majd meg is érkeznek azok - egyszer.
- PINKE Meg. Ebben bízom én is. Hogy egyszer megjönnek. Most továbbállok, hogy még napszállta előtt visszaérjek. Addig vigyázzatok a többiekre, a kicsik el ne szédelegjenek, a nagyoknak szót fogadjanak. Jancsi, akarok valamit kérdezni. De csak tőled.
- JANCSI Tessék Pinke bácsi!
- PINKE *(félre vonja a fiút, halkan beszélnek, hogy a többiek ne hallják.)*
Nem láttál erre délelőtt senkit?
- JANCSI Senki idegent. Csak a csizmadia sentergett erre.

PINKE A csizmadia? Nem kedvelem azt az embert. Mondott, kérdezett valamit?

JANCSI Csak azt kérdezte, amit Pinke bácsi az elébb. Hogy láttunk-e idegent errefelé.

PINKE Ezt kérdezte? Mondott hozzá valamit?

JANCSI Nem. Ja, azt mondta, hogy megy haza, főzni. Galamblevest főz vacsorára. Mert hogy befogott valami galambokat. Csak nem Pinke bácsiéi voltak azok? Tán visszaadta volna őket...

PINKE Attól az embertől minden kitelik. Galamblevest csak betegeknek szokás főzni. Ő meg egyedül van. Mást akart üzeni vele. Rosszat sejtek.

JANCSI Mi az, Pinke bácsi?

PINKE Majd megtudjuk, ha eljön az ideje. Te vagy a felelős mindenért, amíg el vagyok.

(Elmegy. Jancsi és Ferkó egymásra néznek.)

JANCSI Akkor?

FERKÓ Mit akkor?

JANCSI Lesz harc?

FERKÓ Lesz hát.

JANCSI Én leszek a magyar.

FERKÓ Én is magyar leszek.

JANCSI Az nem lehet. Egymás ellen nem háborúzhat a magyar.

FERKÓ Hallottam már ilyenről. Hogy magyar a magyar ellen...

JANCSI Itt nem lesz testvérharc. Szedj magadnak csapatot! Török leszel.

FERKÓ De miért én leszek a török?

JANCSI Mert én mondtam először, hogy magyar leszek. Minden csatához kell ellenség is, nem érted?

FERKÓ De, értem. Ki akar török lenni velem?

GÁSPÁR Legyél csak egyedül. Még hogy török!

JANCSI Szóval, te se leszel velem török, Gáspár?

GÁSPÁR Nem én. Nem elég, hogy cigány vagyok? Még törököt is akarsz belőlem csinálni?

HUSZKA Na, csak menj töröknek, cigánygyerek, ne a magyarokhoz dörgölőzz!

TÖBBEN Úgy-úgy. Csak menjen töröknek az összes cigány.

PANNA Szégyelljétek magatokat!

TÖBBEN Meg a tótok is legyenek törökök. Meg az oláhok. Aztán, majd jól elverjük őket.

JANKOVICS Ha már így áll, inkább beállok én is töröknek. Magyarok úgysem kellek. Nem kellene a magyaroknak a tótok... meg a szerbek, oláhok se.

JANCSI Csak játék az egész.

GÁSPÁR Csak játék... Aztán meg ne bánjátok, hogy így játszottok velünk...

JANCSI Szedj magadnak embert, válassz, aki köll, aztán készüljetek az ostromra!

FERKÓ Akkor... te még velem jössz. Meg te is. Meg te is.

PANNA Én is megyek.

JANCSI Panna! Nem mész sehova! Te itt legyél énmellettem, te leszel az apródom. Téged nem adlak oda nekik.

PANNA Nem adsz? Nem tudtam, hogy a tulajdonod vagyok. Én csak egy cigánylány vagyok, kapitány! Hogy lehetnék én a magyar kapitány apródja.

JANCSI Ahogy akarod... eredj! Akkor te maradj nálunk, Piroska?

PIROSKA Én meg árva lány vagyok. Azok nem tartoznak senkihez. Jó leszek én Ferkó csapatában - ha elvisz... janicsárnak.

FERKÓ Ha jössz, elviszlek én, de nem ám janicsárnak...

JANKOVICS Kapitánynénak viszi...

FERKÓ Elhallgass, mert kiverem a fogadat!

JANCSI Nem könyörgök egyikőtöknek sem. Ha menni akartok, eredjetek! Készüljetek, s ha készen vagytok, támadjatok. Mi meg megerősítjük a várat.

HUSZKA Máris nekilátunk, kapitány. Csak ezek a... törökök... menjenek arrébb.

A két csapat félrehúzódik. Fölruházkodnak, a törökök törökös ruhákat öltenek, a magyar fiúk várat építenek kövekből és palánkokból, sisakokat, fakardokat szednek elő. Amíg készülődnek, Jancsi Pannáról álmodozik.

JANCSI *Fekete rózsám, szép cigány Panna,
rád gondolok és reszketek belé,
Törökké lettél, magyar maradtam,
Szívem hazámé, s a szerelemé.*

*Fekete rózsám, szép cigány Panna,
Nélküled nem jó nekem e játék,
Mért nem vagy velem, mért vagy te máshol,
egyetlen szódra rohannék, szállnék,*

*Fekete rózsám, szép cigány Panna,
repülnék hozzád egyetlen szóra,
mégsem mehetek, ideköt esküim,
nem leszek csapatom árulója.*

Panna a másik oldalon szomorkodik.

PANNA *Messzire szöktél, jaj, nagyon messze,
elér-e egy cigánylány szerelme?
Ha kimondanád, ha kimondhatnám,
érted akár az életem adnám.*

*Messzire szöktél, jaj, másik tábor
kapitánya vagy, keményen játszol,
ha elfogsz engem, fogd el szerelmem,
török vagy magyar, mindkettő csak ember.*

JANCSI Készen vagytok a fallal?

HUSZKA Készen, kapitány.

JANCSI Helyes. Sorakoztasd föl a csapatot!

*Felsorakozik vagy tíz-tizenöt fiú, kardokkal, buzogányokkal. Huszka eléjük áll, ő a kapitány
hadnagya.*

HUSZKA Kapitány úr, a várvédők felsorakoztak.

JANCSI Aztán, fiam, tudod-e, hogy mi a feladatod?

FIÚ Életem árán is megvédem a várat. *(Szégyenlősen elmosolyodik.)*
Meg, hogy kitekerjem annak a hitvány Jankovicsnak a nyakát, aki
már megint elkötötte a legszebbik fűzfapáripámat!

JANCSI Helyes. Derék gyerek vagy. Honnan jöttél a várba?

FIÚ Abonyból.

JANCSI Karddal tudtok-e bántani?

MIND Tudunk. Miszlikre aprítjuk őket! Pörköltnek való lesz belőlük!
Lehasogatjuk róluk a bugyogót!

JANCSI Huszka... akarom mondani, Bornemissza fiam, hányan vagyunk a
várban?

HUSZKA Kétezren, kapitány.

JANCSI És hányan jönnek a törökök ellenünk?

HUSZKA Sokkal többen.

JANCSI Mégis, mennyivel?

HUSZKA Nem tudok addig elszámolni. Mindenkire jut legalább tíz török, a
keservit.

JANCSI Ha csak annyi, akkor nem kell félnünk. *(A kis csapat elé áll.)* Em-
berek! Az a török csapat jön ellenünk, amelyik a nyáron az ország
két legerősebb várát, Temesvárt és Szolnokot lerombolta. Elfoglalta
Drégelyt, Hollókőt, Salgót, Bujákot, Ságot, Balassagyarmatot. Jön,
hogy a szultán hatalmába beigázza, ami Magyarországból hátra
van. Engedjük-e?

MIND Nem engedjük. Azt már nem!

FIÚ Lecsavarjuk az orrát.

FIÚ1 Úgy csapom bele a földbe, hogy csak úgy nyekken. Meg aztán, nyakig bele is csusszan...

JANCSI *Jön a török, jön a török meg sem áll,
míg Eger alatt magyar kardra nem talál.
Eger vára sziklaszirtként magaslik,
török tenger alatta csak morajlik.*

MIND *A várat föl nem adjuk,
hitiünk meg nem tagadjuk.
Török szultán megbánod
Eger várát hogy bántod!*

JANCSI *Jön a török, jön a török hadakkal,
elé állunk fényesre fent kardokkal.
Felénk hajol a falról a feszület,
mutassuk meg mi a magyar becsület.*

MIND *A várat föl nem adjuk,
hitiünk meg nem tagadjuk.
Török szultán megbánod
hogy Eger várát bántod.*

JANCSI *Aki fél, még ezen percben elmehet,
harcunkhoz csak oroszlánok kellenek,
a falakra bátor szívvel menjetek,
mi vagyunk a végső remény, emberek!*

MIND *A várat föl nem adjuk,
hitiünk meg nem tagadjuk.
Török szultán megbánod
Eger várát hogy bántod.*

Készülődés a „török táborban” is. Törülközőkből, rongyokból turbánt eskábálnak maguknak, elkötik a gatyájuk végét, hogy bugyogónak látszódjék. Nem látszik rajtuk lázas készülődés.

FERKÓ Nem tetszik nekem ez nagy törökösködés, Gáspár.

GÁSPÁR Nekem se. De legalább megtudod, milyen cigánynak lenni - közöttetek.

FERKÓ Milyen? Olyan, mint... magyarnak lenni más magyarnak.

GÁSPÁR A fenét! Olyan, mint neked töröknek. Nem akarsz, de kiválasztanak másnak. Még jó, ha nem ellenségnek.

PANNA Ne nyavalyogj, öcsém! Török lettél, legyél török!

FERKÓ *Nem vagyok jó janicsárnak, töröknek,
magyar vérem magyar ereken lüktet,
nem dobban meg szívem a nagy Sztambulért,
de oda'dnám életemet Egerért.*

GÁSPÁR *Cigány voltam, török lettem,
mikor leszek végre magyar,
ha győzök, utálom magam,
ha vesztek meg hát odavan
a becsületem.*

JANKOVICS *Ha a török is így volna törökként,
nem kellene így aggódnunk Egerért.
De vérszomjas farkashadként özönöl,
magyar földet magyar vérrel megöntöz.*

GÁSPÁR *Inkább lennék én áruló,
mint hazámra rátámadó,
remélem, nem lesz örökké,
nem leszek mindig törökké,
a mindenségit!*

GÁSPÁR Én már azon is gondolkodtam, hogy áruló leszek. Az nem bűn, ha a magyarok kedvére elárulom a törököt...

PANNA Az árulás mindenhol árulás... Az árulót sehol sem becsülik...

GÁSPÁR Na jó, akkor nem leszek áruló. De valamit mégis kellene csinálni, mert nekem nincs kedvem törökként harcolni a magyarok ellen.

FERKÓ Nekem sincs kedvem így harcolni.

PANNA Hát akkor ne harcoljatok, gyávák. Bújjatok be nyakig a patakba, hátha nem vesznek észre benneteket.

FERKÓ Neked tán nem fontos, hogy törökként támadsz a hazádra, vagy magyarként védelmezed azt?

PANNA Ez csak játék, Ferkó.

FERKÓ Lennék csak én Dobó, a másik oldalon, akkor nekem is jó játék volna. Így viszont már keserű.

PANNA Jancsi nem rossz fiú...

FERKÓ De véded! Tán csak nem a szerelmed?

PANNA Menj már!

GÁSPÁR Én megyek. Követségbe az egriekhez. Megmondom, hogy nem akarunk harcolni. Mit szóltok hozzá?

MIND *Nem akarunk harcolni,
török göncben elesni,
Allah-Akbárt bömbölni,
soha disznóhúst enni.*

*Nem akarunk harcolni,
Eger várát rombolni,
Vissza akarunk menni
Ismét magyarnak lenni.*

FERKÓ Hát jó, eredj, Gáspár, kérj békét az egriektől! Valami más játékot kellene kitalálni, mondd meg nekik!

*Gáspár átmegy a tér másik oldalára, ott rövid dulakodás után azonnal elfogja két egri vitéz.
Jancsi elé viszik.*

FIÚ1 Kapitány, nyelvet fogtunk.

FIÚ2 Itt ólálkodott a vár környékén.

GÁSPÁR Ólálkodott ám a nagyanyád retkes térde kalácsa! Csak engedd el a kezemet, mindjárt megjáratom a képeden, s rögtön megtudod, ki ólálkodott a vár környékén!

JANCSI Lassan a testtel! Ha nem kémkedtél, mit akartál itt, török?

GÁSPÁR Követségbe jöttem.

JANCSI Nem fogadunk követeket! A törökkel nem tárgyalunk, megmondtam az ostrom első napján. Kötözzétek meg!

GÁSPÁR Kapitány, én békeajánlatot hoztam!

JANCSI Nem kell a töröktől a béke.

A dühöngő Gáspárt megkötözik. A zajra felvonulnak a „törökök”, élükön Ferkóval.

FERKÓ Követet küldtem hozzád, te meg lefogod?

JANCSI Le hát. Nem tárgyalok veletek, pogányokkal.

FERKÓ Baj van, Jancsi...

JANCSI Nevezz kapitánynak, török basa.

FERKÓ Kapitány uram, baj van. Nem akar harcolni a csapatom ellenetek.

JANCSI Hát mit akar?

FERKÓ Magyar akar lenni.

JANCSI Török kutyából nem lesz magyar szalonna. Inkább csak gyávák vagytok kiállni ellenünk!

FERKÓ Ezt ne mondd még egyszer!

JANCSI Gyávák vagytok... nem is csoda... hiszen... csak törökök vagytok...

PANNA Menjünk innen, Ferkó!

FERKÓ Te is azt gondolod, hogy félek?

PANNA Tudom, hogy nem. Én melletted vagyok.

JANCSI Hogyan? Mellette? Hát nem mellettem?

PANNA Melletted? Én török vagyok.

JANCSI Ez csak játék, Panna, csak játék.

GÁSPÁR És én már játékból se lehetek magyar?

HUSZKA Te hallgass, bitang, mert kitépem a nyelvedet, a keservit!

PANNA Ne kiabáljatok az öcsémmel!

FERKÓ Gyere, Panna!

Megfogja a lány kezét, indulna, de Jancsi megragadja Panna másik kezét.

JANCSI Panna marad.

FERKÓ Panna jön! Panna török.

JANCSI Panna nem török. Panna nem török, hanem...

PANNA Hanem, mi vagyok? Cigány?

JANCSI Te vagy a világ legszebb...

FERKÓ Sok a szöveg! Engedd el Panna kezét!

JANCSI Van eszemben!

FERKÓ Hát akkor, nesze!

Kardjával Jancsi felé sújt, aki félreugrik, és kirántja övéből a magáét, összeugranak. Huszka Jankovicsnak esik, hatalmas ordítással belecsatlakozik a verekezésbe mindkét fél, tépik, szaggatják egymást - természetesen koreografált verekezésről van szó, amit török és magyar zenei motívumokból kever össze a zeneszerző. A hatalmas csetepaténak az vet véget, hogy a harcolók közé hajtanak egy szekeret, melyen törökök ülnek. Velük van a csizmadia is. A gyerekek riadtan szaladnak a tér két felére, középen ott marad a megkötözött Gáspár, akit Panna hiába próbál kiszabadítani. A törökök leugrálnak a szekérről, egyesek körbekapják a menekülni akaró gyerekeket, és visszakergetik őket a tisztásra, mások elkapják Pannát, és feldobják a szekérre a rémulten kapálódzó Gáspárral együtt.

MIND Meneküljünk! Rajtunk ütött a török! Végünk van! Be az erdőbe! Föl a fára!

TÖRÖKÖK Megallj, magyar gyerek, mert kard meghasogat. Vissza tisztas, leülni mind föld! Letenni karó, mert bever fejed török kard!

TÖRÖK *(az elfogott Pannát és Gáspárt nézi.)* Szép török gyerekek mind a kettő van. Biztos elrabolt őket magyar Dobó. Visz vissza ők mink Isztambul, hazájuk, apájukhoz-anyájuk.

PANNA Viszed ám a...

GÁSPÁR Elhallgass, nem ennek van itt az ideje. Lapulj a szekér fenekére!

TÖRÖK Sok kisgyerek. Szép gyerekek. Lesznek jó janicsár belőlük sok minálunk. Jösztek ti Eger várát ostromolni vissza törökkel.

JANCSI *(az orra alatt, de hogy a többiek is hallják)* Jön ám veletek Egerre a halál, de nem mink.

HUSZKA *(súgva)* Na, Jankovics, itt a török, szemtől szembe. Most mutasd meg, milyen ijesztő a képed, a keservit!

JANKOVICS *(visszasúgva)* Elhallgass te! A vesztemet akarod? Ezek nem kukoricáznak velünk.

CSIZMADIA De elment a hangotok vitézek! Eddig akkora zajjal voltatok, zengett töletek az egész erdő? Most meg milyen nagy a csönd. Nem féltetek, hogy rátok talál a török? Hm? Hát, rátok talált.

JANCSI De nem a hang után jöttek... Lefogadom, maga árulta el, hogy hol találnak meg bennünket.

CSIZMADIA Gondolod? Lehet. És akkor mi van, ha én? Foglyok vagytok. Az öreg hol van?

HUSZKA Elment.

CSIZMADIA Téged nem kérdeztelek, te kis hörcsög. Hova ment?

JANCSI Nem mondta.

CSIZMADIA Pedig nekünk az öreg kellene. Mondd csak, te kis szöszi, nem tudsz egy olyan lejáratról véletlenül, ami a föld alá vezet, és az egri várban bukkan a felszínre ismét?

PIROSKA Nem én. Honnan tudnék?

CSIZMADIA Csak úgy kérdeztem.

TÖRÖK Török un gyerek. Van éhes, mint farkas van. Menni most, enni finom leves, inni piros bor, elvinni két török kisgyerek, öreg majd kiváltani őket alagút bejáratával. Ha meg nem, neki meg két gyerekeknek halál. Többi megy janicsar Sztambul, Allah katonája lesz mind.

JANCSI Ne vigyék el őket!

TÖRÖK *(kardot ránt)* Te ugralni? Nekem mondani valami? Akarod te kard fejedbe bele, szép gyermekem?

CSIZMADIA Ne ugrálj, mert felkoncolnak a törökök. Ezek gatyáznak veled csak azért, mert gyerek vagy. Üzenem az öregnek, az elfogott galambból főzött leves finom volt. Csak későn vettem észre, hogy az övé. A gyűrűzésből. Volt valami papírdarabka is a lábán. Érdekelheti az öreget az írás, amit rajta találtunk. Az ügyben visszajövünk. Itt várjatok, s ha nem lesztek itt mindahányan, vagy az öreg meglép... hát, a két kis cigány-galambot fogjuk megfőzni ma vacsorára, az öreg Pinke galambjai úgyis túl soványak a levesbe!

HUSZKA Rongy ember maga, csizmadia, a keservit! Nem fél Dobó kapitánytól? Nem fél, hogy édesapánk a körmére néz még ezért egyszer?

CSIZMADIA Szerencséd, hogy ismerlek, hörcsög, különben már kettérepesztettek volna! Hogy félek-e Dobó kapitánytól? Miért kéne félnem? A vár már alig több romhalmaznál. Ha túléli a te kapitányod, vasra verve viszik a Héttoronyba, és onnan csak a halál szabadítja ki. Apátok meg? Őket még csak nem is viszik el, hanem itt felkoncolják fel valamennyiüket, ha elfoglalják a várat. Pár nap, és vége itt mindennek... hörcsög.

HUSZKA Várj, gazember! Az nevet, aki a végén nevet! Kapsz te még a csempe pofádra tőlem, a keservit!

CSIZMADIA Hallottam, mint mondtál. Most nem bántalak. De nem szoktam adósa maradni még az olyan taknyos kölyköknek sem, amilyen te vagy. Ha eljön az idő, megfizetek mindenért. Indulás!

JANCSI De mi is megfizetünk, attól ne féljen.

CSIZMADIA Hú, de megijesztettél! Megyek, kiröhögöm magamat. De ne felejtsetek el, ha nem vagytok még mindig itt, amikor visszajövünk, vége ennek a két kis galambnak a kocsiban.

TÖRÖK Menni, nem beszélni. Inni, enni. Utána felkoncolni öreg, gyerekek, ha nincs meg alagut bejárata.

(Elvonulnak a szekérrel, melyen magukkal viszik a két gyereket is. Amint kitűnnek a képből, elszabadul a pokol. A gyerekek egymást tiporva ordítanak a félelemtől és a felháborodástól.)

MIND Pucoljon, ki merre lát! Elvisznek bennünket! Janicsár lesz belőlünk! Hol van Pinke bácsi? Szaladjunk szét, úgy nem találnak meg bennünket! Valaki értesítse Dobót! Menekülni kell! Futni, ki merre lát!

JANCSI Megálljatok! Hova mentek?

JANKOVICS Na, mit gondolsz, a játéknak vége. Ha úgy tetszik, komolyra fordult. Oszt, nem akarom janicsárként végezni.

JANCSI Én sem. Mégsem futok el.

JANKOVICS Te azt teszel, amit akarsz.

HUSZKA A török valóban itt van, Jancsi, és vissza fog jönni. Ha itt talál bennünket, nekünk végünk.

JANCSI És ha nem talál, Huszka? Akkor csak őket fogja megölni, igaz? Pannát és Gáspárt!

HUSZKA Akkor csak őket!

JANCSI Szégyelld magad, nem vagy ember! Takarodj, mentsd a rongy életedet, ne is lássalak. És te is eredj, Jankovics!

JANKOVICS Nekem te nem parancsolsz!

JANCSI Nem? Azt mondod, hogy nem?

JANKOVICS Azt. Én ugyanis török vagyok... ugyebár. Oszt nekem Ferkó parancsol.

JANCSI Hát nem érted, hogy vége a játéknak?

JANKOVICS Érdekes, hogy a játéknak mindig akkor van vége, amikor te akarsz. Amikor mi akartuk, hogy vége legyen, mert magyarok akartunk lenni, s nem törökök, meg sem hallgattál bennünket.

JANCSI Igazad van. Akkor parancsoljon neked Ferkó.

FERKÓ Nem! Ez a játék már nem az a játék. Itt már minden vérre megy. Az életünkre, a túsok életére... Pinke bácsi életére. Egy ember parancsoljon, ez az ember pedig legyen Jancsi.

JANCSI Rendben. Köszönöm. És te leszel a helyettesem. *(Kezet nyújt neki.)*

FERKÓ *(elfogadja a feléje nyújtott kezet.)* Vállalom.

JANKOVICS Már megint kezditek a várjátékosdit? Mindketten elmehetnétek csepűrágónak. Köszönöm, én ebből nem kérek. Szedem a sátorfámat, oszt pucolok, amíg lehet.

TÖBBEN Én sem kérek, én sem. Megyek én is... én is... várj, menjünk együtt...

JANCSI Megértelek benneteket, mindenkinek fontos az élete. Én nem megyek. Vagy együtt halok meg Pannával és Gáspárral, vagy kiszabadítom őket a törökök fogságából.

HUSZKA Te megbolondultál.

JANCSI Mehetsz te is, ha félsz.

HUSZKA Nem félek... Mégis, szívesen elmennék... De maradok. Mert két dolgot el kell még intéznem előtte. Egyrészt meg kell leckéztetsem ezt a pökhendi áruló csizmadiát... megígértem neki.

JANCSI És mi a másik?

HUSZKA Hogy a te képedet is beverjem, a keservit, amiért azt állítottad az előbb, hogy félek.

(A két fiú összeölelkezik.)

JANCSI Hallottátok, Huszka... hadnagy... azt mondta, hogy nem fél. Jó neki. Én félek, és ezt bevallom nektek. Bolond ember az, aki nem félti az életét. De szemét ember az, aki az élete miatt cserbenhagyja a barátait. Panna és Gáspár török fogságban. Pinke bácsi távol. Ha megjön, ki figyelmezteti, hogy itt a török? Ki kel a védelmére, ha visszajönnek? Én maradok.

TÖBBEN Mi is maradunk. Ki marad még itt?

JANCSI *Aki legény, itt marad!
Török elől nem szalad!*

MIND *Maradunk! Maradunk mind!*

FERKÓ *Aki bátor, nem fut el!
Törökkel harcot visel!*

MIND *Maradunk! Maradunk mind!*

JANCSI *Aki egri nem gyáva!
Bátorságát mutassa!*

MIND *Maradunk! Maradunk mind!*

FERKÓ *Aki magyar, legyen az!
Töröknek nem irgalmaz!*

MIND *Maradunk! Maradunk mind!
Maradunk! Maradunk mind!*

JANCSI Köszönöm nektek! Egyet ígérek, és ezt vegyétek kapitányi eskünek is. Ha valakinek meg kell halnia közülünk, akkor az én leszek. Nem hagyom, hogy bárkinek is bántódása essék közületek.

PIROSKA Jól van, jól, maradunk. De mit csináljunk?

JANCSI Még nem tudom.

FERKÓ Fegyverkezzünk fel!

JANCSI Botokkal kardok, jatagánok és pisztolyok ellen?

HUSZKA Az nem elég, ha Jankovics jól rájuk néz? Biztos, hogy hanyatt-homlok menekülnek a berezelt pogányok. Igaz-e, Jankovics? Még az is lehet, hogy szörnyethalnak, a keservit!

JANKOVICS Te még itt is engem szekálsz, Huszka? Megállj, ha vége lesz, nem te vágod kupán Jancsit, hanem én mászom bele abba a pimasz képedbe... feltéve persze, ha megússzuk. Támadt egy ötletem. Mi lenne, ha...

JANCSI Mondjad már!

JANKOVICS Mondom, na! Mi lenne, ha segítségért menne valaki...

FERKÓ Segítségért? Segítségért, de hova?

JANKOVICS Hova, hova! Hát Dobóhoz, a várba.

PIROSKA Ez megőrült.

JANCSI Valóban örültségnek tűnik. A várat teljesen körülvette a pogány. Ember oda be nem jut, ha csak nincs szárnya.

HUSZKA Hát épp ez az! Pinke bácsi galambjai. Galambpostát küldünk Dobónak.

FERKÓ Egy baj van. Ahhoz Dobó galambjának kellene itt lennie. Mert a galamb hazarepül valahonnan, de megadott címre nem visz üzenetet. Az a kisbíró.

JANKOVICS Pedig olyan jó ötletnek látszott.

HUSZKA Meg is lepődtem, hogy tőled származik.

JANKOVICS Elmenj innen, mert széjjeltéplek.

HUSZKA Arra mindjárt itt lesz a török. A széttépésre. Érdekes, amikor itt voltak, egyszer sem jutott eszedbe, hogy te mekkora nagy széjjeltépő vagy.

PIROSKA Várjatok csak! Emlékeztek, mit mondott Jankovics... amikor megdézsmálta Pinke bácsi borát? Hogy az egyik nagy hordó mögött van egy ajtó, és az ajtó mögött, vagy alatta, vezet valami folyosó...

JANCSI Az alagút!

FERKÓ Az alagút a várba!

JANCSI Ezt keresik tehát a törökök!

JANKOVICS Most már mi is tudjuk... Nem kell Pinke bácsi. Nagy felfedezők vagyunk.

JANCSI Mit akarsz ezzel mondani?

JANKOVICS Semmit.

FERKÓ Beszélj! Ez parancs. Te mégiscsak az én katonám vagy.

JANKOVICS Hát, ha parancs... Én azt gondolom, ha minden kötél szakad... szóval, értitek... ha másként nem tudjuk megmenteni Gáspárt és Pannát, akkor... áruljuk el a töröknek az alagút bejáratának a titkát.

HUSZKA Áruló! Szétcsapom a fejed, és most az egyszer még csak nem is viccelek veled, a keservit!

JANCSI Várj! Jankovics nem áruló. Csak meg akarja menteni Pannáékat.

HUSZKA És a várral mi lesz?

JANCSI Hát, ez az. Ha nem tudjuk értesíteni Dobót, akkor meglepi az alagútban a török. Robbantani készül, láttam a hordókat a szekéren.

JANKOVICS Mire várunk? Valaki induljon el Dobóékhoz az alagúton át, oszt értesítse őket arról, hogy a török ott akar támadni, készüljenek.

FERKÓ Nem is rossz gondolat. Az alagútban csak egyesével, kúszva lehet haladni. Lehetetlen, hogy ne bírják le a törököt a várvédők az alagút szájánál.

JANCSI Rendben van. Ki akar menni?

JANKOVICS Természetesen én.

JANCSI Én is így gondoltam. Vigyél magaddal valakit!

JANKOVICS Hát... sok bajom van vele, de mit csináljak, hadd örüljön... elviszem Huszkát!

HUSZKA Köszönöm, mátol a barátom vagy, Jankovics.

JANKOVICS Na, azért ezt nem szerettem volna.

JANCSI Huszka nem mehet. Közöttünk ő forgatja legjobban a botot, a szekercét, sőt, még íjjal is tud bánni.

JANKOVICS Akkor kit vigyek?

JANCSI Vidd... Piroskát.

PIROSKA Engem?

JANCSI Igen. Csak kúsznod kell. Azt meg tudsz, nem?

PIROSKA Igen. Tudom, hogy itt nem sok hasznomat vennétek.

JANCSI Induljatok.

JANKOVICS És mi legyen a jel, hogy odaértünk?

HUSZKA Integess le a várfokról.

JANKOVICS Értem. És ha egy ágyút elsütne Dobó?

FERKÓ Kétszáz bőfög egyszerre. Nem hallod?

JANKOVICS Akkor mi legyen?

FERKÓ Hogy... visszatértek ott, ahol elmentetek... az alagúton keresztül. Aztán ügyeljete, ne találkozzatok idefelé törökkel!

JANKOVICS Ti csak tartsatok ki, és harcoljatok... mindhalálig... ejnye, no, már megint elérzékenyültem... rosszabb vagyok, mint ez a Piroška itt...

JANCSI Várj! Te még török vagy... a szabályaink szerint. És törököt nem engedhetünk be az alagútba! Álljatok oda, törökök mind! Magyarra fogadlak benneteket... mindörökre. Esküdjete, hogy jó magyarok, jó egriek, igazi hősök lesztek.

„TÖRÖKÖK” Esküszünk!

JANKOVICS És velük, velük mi lesz?

FERKÓ Kikkel? Mit ágálsz már megint? Mostantól örökös magyar vagy, mehatsz Piroskával az alagútba...

JANKOVICS Gáspár és Panna... törökként estek fogságba...

JANCSI Ne aggódj! Ahogy eddig is magyarok voltak... úgy majd őket is örökös magyarokká fogadjuk.

JANKOVICS Hát akkor... rettegj török... megyek!

(Eltűnik Piroskával a pincelejáróban.)

FERKÓ Elmentek. Vajon, látjuk-e még őket valaha?

JANCSI Látjuk. Gondolod, hogy elengedem őket, ha veszélyt rejtene az alagút? Ha mégis bejutna a török, akkorra ők már Dobónál lesznek, a várban.

HUSZKA Azért csak nagyobb biztonságban lett volna ez a szájhős Jankovics, ha én is vele megyek, a keservit!

JANCSI Mondtam, az alagútban nem lehet senki.

FERKÓ Hacsak nem a szellemek.

JANCSI Azok pedig nincsenek, tudjuk. Vannak viszont törökök, itt, éppenséggel a nyakunkon.

MIND *Nyakunkon már a török,
kitöri, ha hagyjuk,
eb az anyja pogányokat
majd csak megszalasztjuk.*

*Nyakunkon már a török,
fogságban a társak,
meg kell őket mentenünk, vagy
viszik janicsárnak.*

*Nyakunkon már a török,
feni ránk a kardját,
farkasfog lóg az ínyéből,
mutatja az arcát.*

Pinke bácsi érkezik. Zsákot cipel a hátán, amelyben nyilván élelmiszer van. A gyerekek ordítva veszik körül, mind el akarja neki mondani, mi történt.

MIND Pinke bácsi! Pinke bácsi! Itt a török! Pannát elvitte! Gáspár a fogságukba esett. Az alagút bejáratát keresik! Elfogták Pinke bácsi galambját! Délután visszajönnek, és elhurcolják Pinke bácsit! De mi megvédjük! Meneküljünk, amíg nem késő!

PINKE Elég, elég! Egyszerre csak egy beszéljen! Jancsi, mi történt?

JANCSI Itt volt a török.

PINKE Miféle török?

JANCSI Az igazi. Az a nyomorult csizmadia hozta ránk őket. Hatan voltak.

PINKE A nemjóját! És bántottak benneteket?

HUSZKA Szerencsájukra, nem... a keservit!

PINKE Tudjuk, hogy mit akartak?

JANCSI Elfogták a galambját, Pinke bácsi! Elfogták az üzenetet a lábán. Honnan jött az az üzenet? Most már meg kell mondania!

PINKE Honnan? Hát a várból. Mit mondtak még?

HUSZKA Hogy megölik Pannát és Gáspárt, ha Pinke bácsi nem árulja el nekik az alagút titkát.

PINKE Azt nem lehet elárulni senkinek.

JANCSI Akkor Gáspárt Pannát felkoncolják, Pinke bácsival együtt, bennünket meg elhurcolnak janicsárnak.

PINKE Ha eláruljuk az alagút lejáratainak a titkát, a törökök felrobbantják a várat, és akkor biztosan nem jön vissza sem az apátok, sem az anyátok. És akkor már hurcolni sem kell majd benneteket, mert törökké lesz Magyarország. Az alagút lejáratainak titkát ti sem tudhatjátok.

FERKÓ És mire szolgál az az alagút?

PINKE Hogy a várba feljussanak azok, akik még csatlakozni szeretnének a védelemhez. Vagy - vész esetén Dobó a várból kimenekíthesse az asszonyokat.

JANCSI És a férfiak?

PINKE Ők addig maradnak, amíg az utolsó követ is el nem foglalja az ellenség.

FERKÓ Tehát, vagy győzelem, vagy halál?

PINKE Vagy győzelem, vagy halál.

JANCSI Akkor most meghirdetem én is: vagy megmentjük Gáspárt és Pannát, vagy velük halunk mi is.

PINKE Számár. A gyerekeknek nem szabad meghalniuk. Valamit majd csak kitalálunk.

HUSZKA Tényleg csak Pinke bácsi tudja a lejárati titkát?

PINKE Csak én... meg, persze, Dobó kapitány.

HUSZKA De hiszen mi is tudjuk, hogy a nagyhordó mögött van a lejárati az alagútba, a keservit, mit izél itt velünk?

PINKE *(nevet)* Szóval, tudjátok.

FERKÓ Nem csak tudjuk, de Jankovics és Piroska már el is indult a várba az alagúton át, figyelmeztetni Dobót a török veszedelemre.

PINKE Szóval elmentek az alagútban. És nem gondoljátok, hogy meg kellett volna várnotok engem is az elküldéssel? Hogy meg kellett volna kérdeznetek, engedem-e, hogy elmenjenek?

JANCSI Az idő szorított, nem tudtuk, mikor jön vissza Pinke bácsi, meg aztán, már megbocsásson, rám bízta a csapat vezetését...

PINKE Igaz. Aztán, hogy jöttetek rá a bejárat titkára?

HUSZKA A Jankovics... szóval, ez a Jankovics, kedveli a borocskát... aztán néha, de csak nagyon néha ám, be-besurrant Pinke bácsi pincéjébe... ezt eddig mi sem tudtuk... és hát... ugye...

FERKÓ Megdézsmálta Pinke bácsi borait.

PINKE Aha. Szóval, annyira szereti ez a Jankovics a bort?

JANCSI Nagyon.

PINKE Akkor most igazán jó sora lehet.

JANCSI Hogyhogy?

PINKE Bizony, hogy nem az alagút lejárátát találtátok meg, hanem a titkos pincémét, ahol a legféltettebb boraimat tárolom.

JANCSI Akkor hát nem Dobóhoz jutottak?

PINKE De nem ám! Aggódok azonban, hogy komoly kárt tesz a boraimban az a lóköttő. Mindjárt utánuk is nézek.

HUSZKA Nem kell. Már meg is érkeztek az alagút hősei.

PINKE Én most félre húzódok. Kíváncsi vagyok, mire mentek odabent.

Megjelenik Jankovics, akit Piroska támogat.

JANKOVICS Jancsi! Nagy baj van! Az alagút *(nagyot csuklik)* nem alagút, hanem *(megint csuklik egy hatalmasat)* egy rettenetesen hosszú borospince. Olyan hosszú, de olyan... azért egyszer csak vége van. Nem alagút, érted, hanem pince. Alighanem az öreg Pinke dugibora van benne. Ellen... *(újabb rettenetes csuklás)* ...őriztem az összes hordót... jelentem, kapitány, jó minőségű borokat tartalmaz a járat.

HUSZKA Majd ad neked Pinke bácsi, ha rájön, hogy már nem csak a rendes, de a dugiborát is dézsmálok.

JANKOVICS Van ott annyi, hogy észre sem veszi.

PINKE *(előlép)* Dehogynem veszem észre, te megátalkodott! Gyerek létedre lopod a boromat?

JANKOVICS Igaz, ami igaz. Azért, ugye, nincs harag, Pinke bács... *(Megint csuklik.)* ...csi?

PINKE Na, majd megráncigálom a füledet békeidőben, te kópé! Most nagyobb bajban vagyunk.

HUSZKA Támadjunk rá a törökre, a keservit!

PINKE Nem lehet. Én már öreg vagyok a kardforgatáshoz, ti meg még gyerekek vagytok. A török nem játszik. Nincs abban szemernyi irgalom sem, ha keresztény ember gyermekével találkozik. *(Félrehúzódik, töpreng. A gyerekek csöndben figyelik.)*

*Csak tudnám, hogy mit tegyek most,
Hogy védjem meg e sok árvát,
hogy őrizsem az alagút
reám bízott súlyos titkát?*

*Öreg vagyok, karom száraz,
kardot fogni nem bírok már,
vitézséggel mire mennék,
bár magamat fölláldoznám.*

*Segítséget nem várhatok,
egy reményem maradt csupán:
hogy valami csoda végül
megmenti e sok kis árvát.*

MIND

*Ne félj, ne félts, ne félts minket,
Megvédjük mi a bőrünket.
Kicsik vagyunk, de van eszünk,
tetteinkben nagyok leszünk.*

JANCSI

A török hamarosan visszatér a csizmadiával.

PINKE

Tudom. A legjobb az lenne, ha most szétszaladnátok a világ négy égtája felé, mindenki mentené a bőrét.

JANCSI

Én nem hagyom Pannát... no, meg Gáspárt sem.

FERKÓ

Én is maradok.

HUSZKA

Én meg épp hős készülök lenni.

PINKE

Volt náluk valami? A töröknél?

JANCSI

Hordókat láttam. Aligha bort hoztak benne a koccintáshoz.

PINKE

A gyalázatosak! Föl akarják robbantani a várat.

JANCSI

De azt már nem hagyjuk.

FERKÓ

De nem ám!

HUSZKA

Na, Jankovics komám, most aztán vedd elő a legmorcabb tekintetedet, amitől egészen biztos megszaladnak. Különben mi szaladunk, ha előkapják azokat az istentelen nagy görbe kardokat.

JANCSI

Pinke bácsi, nekem támadt egy ötletem. De titkos...

HUSZKA

Épp ideje, hogy valamit kezdjünk magunkkal, a keservit!

JANCSI

A tiszték Pinke bácsival félrevonulnak, haditervet készítenek, ti addig készüljetek az esetleges harcra a törökkel!

MIND

(játsszanak, énekelnek)

*Gólya, gólya, gilice,
Mitől véres a lábad?
Mitől véres a szárnyad?
Mitől véres a tollad?*

*Megvágták a törökök,
Eltörték a törökök,
Meglőtték a törökök,
Megtépték a törökök.*

*Gólya, gólya, gilice,
bekötözöm a lábad,
meggyógyítom a szárnyad,
könnyel mosom a tollad.*

*Ne bántsatok törökök,
ártatlan madár vagyok,
csak a széllal szárnyalok,
csillagokkal álmodok...*

Távoli kocsizörgés hallatszik. A gyerekek riadtan bújnak össze. Visszatér Pinke a nagyobb fiúkkal.

JANCSI Ne féljete! A haditerv elkészült, megvédünk benneteket, és ki fogjuk szabadítani Pannáékat is. Senki nem csinál semmit utasítás nélkül, csak parancsra. Ez parancs! Húzódjatok a tisztás két felére. A jobb oldaliaknak Ferkó lesz a parancsnoka, a bal oldaliaknak Huszka.

JANKOVICS Oszt miért nem én?

JANCSI Most nincs idő erre. Rendben, ketten parancsoltok, elvégre hadnagyok vagytok mind a ketten. És mindenki hallgat, mint a sár. Megértettük?

MIND Értettük.

PINKE Aztán semmin se lepődjete meg, semmin se csodálkozzatok, s ne felejtsetek, az nevet, aki a végén nevet.

Megérkeznek a törökök a két gyerekkel és a csizmadiával, azonnal leugrálnak a szekérről, Pinkére vetik magukat, de amikor látják, hogy fegyvertelen, csak a kezét kötik össze.

TÖRÖK Megjött öreg ember. Kis ember, gyöngé ember, fegyvere sincs. Nem ellenkezik. Megmondja ő, mi kell. Hol alagút bejárata.

PINKE Kegyelmezzete ősz, öreg fejemenek...

CSIZMADIA Jó napot, szomszéd!

PINKE Jó napot, csizmadia. Látom, törökké lettél te is.

CSIZMADIA Ilyen idők járnak errefelé mostanában. Csak nincs valami baja velem, Pinke bácsi?

PINKE Veled semmi. Csak a gyáva fajtáddal. *(Kiköp.)* Semmi ember az áruló, csizmadia.

A csizmadia Pinkéhez ugrik, és megüti.

JANCSI Ne bántsá az öreget!

CSIZMADIA Helyedre, kutya, mert kapsz a pórázsal! Hangot ne halljak.

TÖRÖK Akarsz kapni öreg, hátadra bottal? Vagy nyúzzuk le bőröd? Lehet. Fogsz beszélni. Ha nem magadtól, majd segít neked beszélni török. Van szakértelem benne.

PINKE És ha elmondom a lejárati titkát?

TÖRÖK Megszabadul két kis gyerek székerről, te megmented öreg fejed, gyerekek nem elvinni jancsar.

PINKE De ha elmondom, mi lesz a várral?

TÖRÖK Vár felrobban. Tudod te jól, vagy öreg es okos. Bumm, bumm... Volt torony, nincs torony. Helyén füst, jön be résen sok török, Eger vége.

PINKE Nem árulhatom el a várat!

TÖRÖK Mondom neked, higgy, ven gyaur kutya, Egernek vége.

HUSZKA Egernek lehet, de Egernek nem.

CSIZMADIA Aha, a hörcsög, megint mocorog. Rád külön lesz gondom.

HUSZKA Nekem is rád, a keservit.

CSIZMADIA Mondtál valamit?

HUSZKA Semmit. Csak az a szőrös füle csöngött, csizmadia uram.

CSIZMADIA Azért.

TÖRÖK Ahogy én neked mondom. Egernek vége... Hallgass rám, öreg ember!

*Egernek vége,
halál a bére
annak, aki ellenszegül.*

*Egernek vége,
király segítsége
nem jön, pusztulhat egyedül.*

*Egernek vége,
minden vitézsége
fölösleges hősködés volt.*

*Egernek vége,
az országnak vége,
örökre fölkerül az égre a félhold.*

*Aki most behódol, annak nem lesz baja,
szolgáld hát a szultánt, hitvány gyaur kutya,
térj az igaz hitre, zuhanj le a porba,
légy ami lehetnél, alázatos szolga.*

*Aki most megérti milyen nagy is Allah,
életét megmenti, telik húsrá, borra
jutalmából, mit kap, fejére a turbán
felkerülhet végül, s megbocsát a szultán.*

PINKE Ha ennyire nincs remény, akkor...

CSIZMADIA Mi van akkor?

PINKE És a gyerekek megmenekülnek?

TÖRÖK Török iger, gyerek mehet hozzád. Gyerekekkel te mehetsz, hova akarsz. Nekünk nem gyerek és öregember kell, nekünk kell alagút. Nekünk kell bumm, bumm.

PINKE Hát jó, megmondom...

GÁSPÁR Pinke bácsi! Ne mondja meg nekik! Inkább bennünket öljenek meg, mint hogy elessen a vár.

PANNA Pinke bácsi, Gáspárnak igaza van. Értünk nem nagy kár! De a várat ne adjuk fel nekik!

GÁSPÁR Aki az alagút titkát elárulja a töröknek, az áruló.

JANCSI Panna! Bízol bennem?

PANNA Hát persze, Jancsi.

JANCSI És te is megbízol bennem, Gáspár?

GÁSPÁR Mi mást tehetnék.

JANCSI Akkor azt mondom, bízzatok meg Pinke bácsiban is.

GÁSPÁR Hiszen föl akarja nekik adni a várat!

JANCSI Tudja, hogy mit csinál. Ha meg akarja mondani, hol a lejárát, hát csak mondja meg. Tudja, miért teszi.

GÁSPÁR Hát, te is áruló lettél, nem csak az öreg? Visszavonom az előbbieket. Nem bízom benned többé.

PANNA Ugye, tudod, mit beszélsz, Jancsi?

JANCSI Tudom, Panna! És ki foglak szabadítani benneteket, abban biztos lehetsz.

CSIZMADIA Lassan a testtel, fiatal urak, mert valakinek odacsapunk. Na, öreg Pinke, lássuk az a lejárátot.

PINKE A lejárát a pincéből nyílik. Menjenek be, jobbról a harmadik nagyhordó mögött találunk egy csapóajtót. Az az alagút lejárata.

TÖRÖK *(a mellette álló törököknek)* Ketten bemegy, megnéz ajtócsapó. Ha van, öreg mond igaz. Ha nincs, öreg mond hazug. Öreg feje lába elé van akkor téve. *(A törökök benyomulnak a pincébe.)*

JANCSI Bántottak benneteket?

PANNA Nem. De nem adtak sem enni, sem inni.

JANCSI Nem baj. Kaptok mindjárt. Bele is bolondultam volna, ha hozzád érnek.

GÁSPÁR Ne állj szóba ezzel az árulóval, Panna! Boldog vagyok, hogy a török csapatban voltam, és nem veled. Én még törökként sem lettem áruló. Nem zavar, hogy ott harcol fönt az apád, az enyémről nem is beszélve? Rájuk szabadítod az alagúton keresztül a törököt?

JANCSI Majd látod te ezt másként is, Gáspár.

GÁSPÁR Én ugyan nem. Áruló vagy, és ha lekerül a kötél a kezemről, magam fojtalak meg, az öreggel együtt, mert mást nem érdekelték.

CSIZMADIA Ezt már szeretem hallani. Zabáljátok föl egymást, kis csibéim.

HUSZKA Kibicnek kuss van, a keservit!

CSIZMADIA Elhallgass, te szemtelen... *(Kergetni kezdi Huszkát, de elbukik Jankovics lábán, hatalmasat esik. Keserves arccal tápászkodik föl.)*

JANKOVICS Bocsánat... nem volt szándékos... csak, tetszik tudni, nekem nagyon rossz a lábtartásom... mások is fölbuktak már a lábamban... szörnyen sajnálom...

CSIZMADIA Lesz rád is gondom, pimasz.

JANKOVICS Azt megköszönném. Ugye, a szüleim fönt harcolnak a várban, nem úgy, mint a csizmadia úr, aki itt lent árulja el épp a hazáját, oszt nekik nincs idejük arra, hogy foglalkozzanak velem, így aztán a modorom egy kicsit karcos...

CSIZMADIA Elhallgass, mert...
Visszajönnek a törökök. Valamit súgnak Török fülébe.

TÖRÖK Öreg nem hazudott. Van alagút lejárata hordó mögött. Gyerekeket enged szabadon.

CSIZMADIA Várj! Valami cselt sejtek.

TÖRÖK Nekem te nem parancsol. Gyereket elengedni kettőt.
Elengedik a két gyereket. Panna azonnal Jancsi karjai közé rohan.

GÁSPÁR Mit csinálsz, bolond lány?

PANNA Tényleg, mit csinálok?

JANCSI Tényleg nem tudod, mit csinálsz? Hiszen szeretlek, Panna! Engedd, hogy ezentúl én vigyázzak rád!

GÁSPÁR Ne fogadd el egy áruló szerelmét.

PANNA Tudom én, hogy mit teszek. Te csak törődj a magad dolgával, testvérkém.

TÖRÖK Indul alagútba török. Velünk jönni öregember, vezetni minket.

JANCSI Az öreget hagyják! Nem neki való az alagútban csúszkálás. Menjenek egyedül.

CSIZMADIA Akkor viszünk téged.

PINKE Nem, arról szó sem lehet. Én megyek. Csöppet se féljetelek, és csöppet se féltsetek. Voltam én már nagyobb bajban is...

TÖRÖK Ez már beszéd. Hozzátok puska! Hamar, hamar. Két ember itt marad, gyerekekre vigyáz. Nézzétek majd, fönt bumm, bumm.

JANCSI Pinke bácsi? Most mi lesz?

PINKE Valami csak lesz. Úgy még soha nem volt, hogy valahogy ne lett volna. Mondtam, ne féltsetek. Ha pedig valami mégis történne velem, széledjete széjjel, és rejtőzzetek el az erdőben.

TÖRÖK Sok a beszéd. Örök figyel gyerekekre. Egy se haja szála, míg vissza nem térünk, elgömbül. Indul, elöl öreg.

MIND Isten vele, Pinke bácsi! Vigyázzon a törökkel! Értesítse valahogy Dobót! Meg ne botoljon ott a sötétben...

Az örök kivont kardokkal állnak a pincelejárát előtt.

JANCSI Gáspár és Panna! Álljatok elénk!

GÁSPÁR Mit akarsz, áruló? Nekem ugyan többé parancsolsz. Úgy itt hagylak benneteket, mintha itt sem lettem volna soha.

JANCSI Gáspár, ismét csak annyit kérhetek, bízz bennünk. Te mondtad, fönt harcolnak a szüleink. Gondolod, hogy eláruljuk őket közülünk akárkinek is?

GÁSPÁR Akkor hát?

JANCSI Ki ne mondd! *(Fejével a törökök felé int.)* Első számú haditerv: többet ésszel, mint erővel.

GÁSPÁR Kezdem érteni... akarom mondani, nem értek semmit... de most már megint bízom benned.

JANCSI Köszönöm. És te, Panna?

PANNA Én végig... tudod, valahogy úgy vagyok, mint te... énvelem.

GÁSPÁR Miért kellett ide állnunk?

JANCSI A magyarok nevében törökből örökre magyarrá fogadunk benneteket... bátran viselkedtetek mind a ketten... és itt nem fog cigányozni ettől a naptól fogva senki...

JANKOVICS Se oláhozni...

HUSZKA Se tótozni...

MIND *Magyar, akiben magyar szív lakik,
kit a sorsa erre a földre termelt.
Magyar, aki magát annak érzi,
csakis így erősödhet meg a nemzet.*

*Magyar, aki tesz is a hazáért,
s ha bajban van, elvállalja a sorsát,
gyermekfejjel megálljuk a próbát:
ellátjuk a pogány törökök dolgát.*

JANCSI Ezzel meg is lennénk. Aggódom Pinke bácsiért.

FERKÓ Én is. De lássunk neki a haditerv második pontjához.

HUSZKA

Hogyan is szól a haditerv második pontja?

JANKOVICS

Sok lúd disznót győz. Tudom a dolgomat, indulok. *(Határozott léptekkel a pince felé indul. Az őrök eléje állnak.)* Na, ne izéljenek már, török urak, engedjenek be a pincébe. Csak egy kancsó bort akarok kihozni. Azt talán csak szabad, nem? Na, egye fene, kapnak belőle maguk is. *(Az őrök beengedik. Kisvártatva nagy kancsó vörösborral tér vissza, három poharat is hoz.)* Na, itt is vagyok a borral. Töltök a katona uraknak, oszt csak tessék inni, van bőven ott, ahonnan ezt hoztam. *(A török katonák inni kezdenek, leteszik a kardjukat maguk mellé a földre, Jankovics pedig szorgalmasan töltögeti nekik az erős bort.)*

MIND

*Nincs is jobb az egri bornál,
meg az egri leányoknál,
aki egyszer belekóstol,
azon nyomban belebódul,
ihajla, la!*

*Nincs is jobb az egri bornál,
meg az egri leányoknál,
vérvörös a bornak színe,
tűzforró a lányok szíve,
ihajla, la!*

*Nincs is jobb az egri bornál,
meg az egri leányoknál,
az egri bort mind megiszom,
az egri lányt megcsókolom,
ihajla, la!*

A dal alatt Jankovics egyre csak itatja a törököket (meg magát), akik mind bágyadtan emelgetik a poharaikat. Ferkó és Huszka az embereik fülébe suttog valamit, azok izgalomba jönnek, egyre szorosabb gyűrűt zárnak a két részeg török köré.

JANKOVICS

Kapitány, az ellenség az ostromra *(csuklik)* előkészítve. Jankovics hadnagy viszont *(csuklik)* a végét járja. *(Eldől.)*

JANCSI

Sok lúd disznót győz! Rajta!

A gyerekek hatalmas ordítással rárohannak a törökökre, akik először azt sem tudják, hol vannak. A kisebbek a kardot kapják fel mellőlük a földről, a nagyobbak lefogják a magukhoz térni nem tudó törököket, megkötözik őket, a szájukat eltömik rongyokkal.

JANCSI

Győztünk!

MIND

Győztünk! Hurrá, győztünk.

JANCSI

Helyén van a szívetek, egri gyerekek.

PIROSKA

De mi lesz Pinke bácsival?

JANCSI

Pinke bácsi okos öregember. Tud magára vigyázni...

Hatalmas robbanás rázza meg a tisztást. A gyerekek döbbenten állnak, tudják, a borospince robbant fel, a törökökkel. Jancsi leveszi a sapkáját, a többiek követik a példáját.

JANCSI Tud magára vigyázni... de most, azt hiszem, nem tudott. *(Többen sírni kezdenek.)* Ne sírjatok! Pinke bácsi hős lett, azzá vált, hiszen megmentette a várat.

GÁSPÁR És én még azt mondtam rá, hogy áruló... Most már bocsánatot sem tudok kérni tőle.

JANCSI Nem is haragudott rád. Annál ő jobb ember volt.

HUSZKA Ott maradt a csizmadia is. Hej, nagy kár.

JANCSI Miért olyan nagy kár?

HUSZKA Mert nem tudom most ellátni a baját... pedig megígértem, a keservit.

PANNA Mi lesz a törökökkel?

JANKOVICS Lássuk el alaposan a bajukat.

JANCSI Rendben van, ellátjuk. És aztán?

GÁSPÁR Aztán? Maradjanak a foglyaink.

FERKÓ Mit kezdünk két török fogollyal? Magunkat sem tudjuk ellátni Pinke bácsi nélkül.

JANCSI Ezután el fogjuk látni.

GÁSPÁR Nekem van egy ötletem. Tegyük fel őket a szekérre, és vigyük el őket a lovaik oda, ahová akarják. A pokolba.

PANNA Legyen úgy!

MIND Legyen úgy!

A törököket fölrámolják a szekérre, rácsapnak a lovak farára, a szekér, kocsis nélkül, elindul valamerre a világba.

HUSZKA Most meg... mi lesz velünk?

JANCSI Itt nem maradhatunk. Szét kell szélednünk.

PANNA Veled tarthatok?

JANCSI Hát persze. Aki akar, velem jöhet. Aki nem velem akar, Ferkóval menjen! Bármikor ráncsaphat megint a török.

JANKOVICS Azért nagy győzelem volt, nem?

JANCSI Nagy győzelem volt... a keservit.

FERKÓ Csak Pinke bácsi...

A füstölgő pince ajtajában megjelenik Pinke.

PINKE Mi van velem? Csak nem hiányoztam, gyermekeim?

Nagy kiáltozások közben valamennyi gyerek odarohan a poros, piszkos, de épségben előkerülő Pinkéhez.

JANCSI Pinke bácsi, hát él?

PINKE Megmondtam. Csalánba nem üt a ménkű. Nem is ütött.

HUSZKA De hogy lehet ez?

PINKE Majd ha ilyen öreg leszel te is, mint én, akkor tudni fogod, hogyan kell megúszni a bajt.

JANCSI Mégis, hogy tanuljunk...

PINKE Majd egyszer elmondok mindent. Most csak annyit: ahol nagy hordók vannak, ott jól el lehet bújni annak, aki rejtőzködni akar. Tudjátok, mi a legnagyobb baj? Hogy a törökkel együtt felrobbantak a legjobb boraim.

JANKOVICS Hát, ez tényleg elég nagy baj, Pinke bácsi. Most ihatjuk a maradékot...

JANCSI Majd kap Dobótól, ha vége lesz az ostromnak, százszor annyi jó bort, mint amennyi felrobbant a törökkel.

PINKE Az ám. De én akartam őt megkínálni... a győzelemre... Na, fiaim, ha Dobó itt lenne, és tudna a ti hőstettekről, bizonyára nagyon büszke lenne rátok.

FERKÓ Mit mondana?

PINKE Azt mondaná: fiaim, egri gyerekek...

DOBÓ *(megjelenik az erkélyen)* Fiaim, egri gyerekek! Büszke vagyok rátok, mert nem féltetek, nem futamodtatok meg, amikor helyt kellett állnotok. A várostrom még tart, a pogány még mindig reménykedik abban, hogy túlerővel és ágyúgolyókkal meg tudja törni a várbeliek hitét. Rá fog jönni, hogy hiábavalóságban reménykedik. A hitet nem lehet erőszakkal megtörni. Példát adtatok erről a világnak, egri gyerekek! Köszönöm nektek, és köszöni minden várvédő vitéz! Isten velünk van, és az ő egén mostantól ott ragyogtok ti, fiaim, Eger kis csillagai...

Megszólal a nagytemplom harangja. A gyerekek lelkes táncba kezdenek.

*Ezeröttszázötvenkettő őszére
Jön a török mint a sáska, Egerre,
a nagy macska rá a kicsiny egérre,
feni fogát veszettül a szegényre.*

*Feketéllik tőlük most a föld s az ég,
Elegendő lesz-e itt a vitézség,
Eger vára, kereszténység záloga,
rajtad isten szeme vagy az ostora?*

*A várfokról Dobó István alánéz,
háta mögött kétezernyi jó vitéz,
tekintete túlsiklik a dombokon,
elmereng az eljövendő harcokon.*

*Ferdinándtól elkelne a segítség,
a császárnak pár ezer fő semmiség,
mégsem küldi a felmentő seregét,
Eger népe, védd magad, vagy elvesztél!*

*Fönt a várban sűrög asszony és férfi,
készül a nagy ütközetre mindenki,
a gyermekeket a dombok elrejtik,
janicsárnak őket el nem vihetik.*

*Megdördülnek mint az egek, az ágyúk,
nem egy ágyú, de mindjárt vagy hatszázhusz,
töri a sok vad golyó a falakat,
Eger vára, te belőled mi marad?*

*Kinek szíve helyén van, az nem fél most,
féljen aki a hazára rontást hoz,
a török már éjjel-nappal falat bont,
de csak követ, és nem magyar szívet ront.*

*Rejtett völgyben hírre vár a gyerekhad,
édesanyánk, édesapánk odavagy,
jön a török, itt maradtunk magunkra,
Senki nem hozhat gyógyírt a bajunkra.*

*Nem fut szét a töröktől a gyerekhad,
bátorságból minden kornak példát ad,
fönt marad a sok kis csillag az égen,
amíg magyar ember él e vidéken.*

***Eztet szerzé óbudai magányban
Zalán deák vörösboros kedvében,
jó Huzella megzengette zenékkél,
kétezernek a legelső évében...***

-&-